

Droga do morza

- Czas 1 godzina lekcyjna w trybie stacjonarym i 2 godziny lekcyjne w trybie na wystawie plenerowej

- Przedmiot: historia, wiedza o społeczeństwie, sztuka, godzina do dyspozycji wychowawcy, zajęcia dodatkowe

Zajęcia według załączonego scenariusza można realizować na lekcji historii przy omawianiu zagadnień związanych z II Rzeczpospolitą, na lekcji wiedzy o społeczeństwie przy omawianiu zagadnień związanych z podstawami funkcjonowania gospodarki rynkowej, na zajęciach z zakresu przy omawianiu zagadnień związanych z tematami sztuki współczesnej i stylów architektonicznych oraz na zajęciach prowadzonych w ramach godzin do dyspozycji wychowawcy, które mają na celu kształtowanie postawy patriotycznej oraz świadomego i odpowiedzialnego obywatela. Sprawdzą się również jako tematy realizowane na zajęciach dodatkowych np. w ramach kółka historycznego.

- Poziom: szkoła podstawowa klasy VI-VIII

Cele kształcenia – wymagania ogólne:

Uczeń:

- dostrzega chronologiczny układ następujących po sobie zdarzeń
- wyjaśnia związki przyczynowo skutkowe analizowanych wydarzeń,
- umiejscawia omawiane wydarzenia w odniesieniu do historii Polski i wybranych wydarzeń z historii powszechnej
- rozpoznaje rodzaje źródeł (ikonografia, źródło pisane, film)
- wyszukuje i analizuje informacje z różnych źródeł,
- potrafi uargumentować swoje stanowisko w dyskusji

Cel ogólny lekcji:

Przedstawienie procesów historycznych i ekonomicznych, które doprowadziły do powstania Gdyni, na tle wydarzeń z historii II RP

Cele operacyjne nauczania

- na poziomie wiadomości:

Uczeń:

- wyjaśnia znaczenie terminów: *bank, nadanie praw miejskich, budżet, I wojna światowa, traktat wersalski, Wolne Miasto Gdańsk, II Rzeczypospolita, II wojna światowa*
- wymienia wydarzenia związane z datami:
 - 1253r. – pierwsza wzmianka o Gdyni w źródle pisany,
 - 1918r. – koniec I wojny światowej,
 - 1921r. początek budowy portu i rozbudowy miasta,
 - 1926r. – nadanie praw miejskich Gdyni,
 - 1939r. – przemianowanie Gdyni na Gotenhafen i początek okupacji niemieckiej.
- zna następujące postaci i ich działalność: Antoni Abraham, generał Józef Haller, Eugeniusz Kwiatkowski, Tadeusz Wenda.

- na poziomie umiejętności:

Uczeń:

- określa przyczyny podjęcia decyzji o budowie portu w Gdyni;
- wskazuje na mapie Wolne Miasto Gdańsk, II RP i Gdynię;
- omawia różne formy finansowania budowy miasta i portu;

Cel wychowawczy:

kształtowanie postawy patriotycznej i obywatelskiej

Typ lekcji:

Lekcja wprowadzająca nowy materiał z wykorzystaniem dotychczasowej wiedzy.

Metody nauczania:

Praca pod kierunkiem z wykorzystaniem mapy, źródeł historycznych, filmu, plansz wystawy pt. Droga do Morza, burza mózgów, dyskusja;

Zasady nauczania:

Zasada doniosłości, wzorca łączenia teorii z praktyką, świadomego i aktywnego uczestnictwa

Środki dydaktyczne:

- Film „Droga do Morza. Powstanie Miasta” w wersji 18 minut
- Do wyboru: Atlas historyczny, mapa ścienna „Europa po I wojnie światowej”, atlas multimedialny np. „Multimedialny Atlas Historyczny” <https://atlashistoryczny.com.pl/>

- Wiktor Cygan, Witold Rawski „Droga do Morza”, Towarzystwo Projektów Edukacyjnych, Warszawa 2020
- Marcin Szerle „Droga do morza. Droga do portu. Mini podręcznik dla uczniów”, Towarzystwo Projektów Edukacyjnych, Warszawa 2021
- Wystawa multimedialna – drogadomorza.pl

Forma pracy:

indywidualna, grupowa i zespołowa

Tok lekcji:

1. Czynności organizacyjne. Podanie tematu i uświadomienie celów lekcji.
2. Wprowadzenie, do tematu i osadzenie go w ramach chronologicznych. Przypomnienie co działo się w latach 20 – tych XX wieku w Europie i w Polsce. Nauczyciel przypomina, że jako pracę domową uczniowie mieli obejrzeć film pt. Droga do Morza–Powstanie Miasta (wersja 18 minutowa). W przypadku pytań wyjaśnienie wątpliwości.
3. Lekcja właściwa:
Nauczyciel nakreśla krótko historię Gdyni i jej przynależność państwową na przestrzeni wieków (można posłużyć się załączoną prezentacją), zaznaczając równocześnie, że największy rozwój Gdyni nastąpił w dwudziestoleciu międzywojennym.
Nauczyciel nawiązuje do filmu, który uczniowie mieli obejrzeć w domu. Uczniowie wspólnie piszą plan ,w którym przedstawiają etapy powstawania Gdyni.
Nauczyciel dzieli klasę na grupy i przydziela zadania

Grupa 1

Obejrzyjcie zdjęcia Gdyni sprzed rozbudowy. Na ich podstawie i obejrzanego wcześniej filmu opiszcie jak mógł wyglądać dzień mieszkańca tej osady. Czym się zajmowali w ciągu dnia? Jaki wpływ na ich życie miały warunki pogodowe i zmiany pór roku?

1.

2.

3.

4.

5.

1. Przed chatą w Radłowie
2. Gdynia port rybacki
3. Wieś. Kontrasty
4. Panorama Gdyni
5. Rybak
6. Wieś
7. Wieś

6.

7.

Grupa 2

Obejrzyjcie zdjęcia Portu w Gdyni. Na ich podstawie i obejrzanego wcześniej filmu opiszcie czym mogli się zajmować pracujący tam ludzie?

1.

2.

3.

4.

5. 1. Gdynia, molo węglowe,
2. Gdynia, dźwig w porcie
3. Gdynia, ogólny widok portu handlowego
4. Robotnicy w porcie
5. Widok ogólny na port
6. Magazyn portowy

Grupa 3

Obejrzyjcie zdjęcia rozbudowanej Gdyni. Na ich podstawie i obejrzanego wcześniej filmu opiszcie jakie budowle na nich widzicie. Co się w nich mieściło? Jakie zawody wykonywali pracujący tam ludzie ?

1.

3.

4.

2.

5.

1. Państwowa Szkoła Morska
2. Drogeria Świeżojańska
3. Reklama Foto-Elite
4. Państwowy Bank Rolny
5. Sklep Fabryki Wyrobów Bursztynowych

Dyskusja na temat „Czy Polsce potrzebne było takie miasto jak Gdynia?”

Przykładowe oczekiwane argumenty za:

Będziemy mieli nowe miasto.

Ludzie będą mieli pracę przy jego budowie.

Do portu będą wpływały statki z całego świata.

Polska wzbogaci się na handlu morskim i pobieraniu cel.

Powstaną nowe zakłady w mieście.

Przykładowe argumenty przeciw:

Przestanie istnieć ładna wioska.

Ludzie stracą dotychczasową pracę i będą musieli szukać nowych (innych) zajęć.

Nauczyciel mówi, że miasto to przede wszystkim ludzie, z których jedni byli bardziej znani a inni anonimowi. Wśród zasłużonych dla Pomorza i Gdyni osób byli Antoni Abraham, Tadeusz Wenda, Eugeniusz Kwiatkowski. Nauczyciel rozdaje uczniom biogramy lub wyświetla je na tablicy. Wyjaśnia, że były to osoby bardzo ważne dla polskości Pomorza i dla rozwoju Gdyni i prosi uczniów aby po zapoznaniu się z ich działalnością przeprowadzili z nimi wywiad zadając im pytania o ich związki z Polską, Pomorzem, Gdynią i działalnością.

Tadeusz Apolinary Wenda urodził się w 1863 r. w Warszawie, zm. w 1948 r., inżynier komunikacji, główny projektant poru w Gdyni. Studiował w Warszawie i Petersburgu, znalazł zatrudnienie w Ministerstwie Komunikacji Rosji, został m.in. kierownikiem robót przy budowie jednego z odcinków Kolei Warszawsko-Petersburskiej. Podczas I Wojny Światowej Tadeusz Wenda przebywał w Warszawie, gdzie m.in. pracował w Komitecie Obywatelskim, jako honorowy opiekun robót publicznych. Był członkiem komisji organizującej zarząd dróg wodnych w Polsce, później został inspektorem żeglugi na Wiśle, a następnie kierował Wydziałem Budowy Portów Sekcji Technicznej Departamentu Spraw Morskich. W 1920 roku na zlecenie ministra spraw wojskowych opracowywał projekt rozbudowy portu w Gdańsku – wówczas liczono jeszcze, że miasto zostanie przyznane Polsce – ale jednocześnie prowadził badania terenowe, szukając najdogodniejszego miejsca do budowy ewentualnego nowego portu. Kiedy rząd polski zdecydował o budowie portu w Gdyni, Tadeusz Wenda od początku kierował pracami budowlanymi, a w 1932 roku został naczelnikiem Wydziału Techniczno-Budowlanego Urzędu Morskiego w Gdyni. W 1937 roku przeszedł na emeryturę. Za osiągnięcia zawodowe został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, francuską Legią Honorową i duńskim Orderem Dannebrog. Zmarł w 1948 r. i został pochowany na warszawskich Powązkach.

Antoni Abraham urodził się w 1869 r. w osadzie Zdrada k. Pucka k. Mechowa w biednej rodzinie bezrolnego komornika. Był samoukiem, reprezentantem literatury ludowej poświęconej zagadnieniom regionalnym. Pisał często pod pseudonimami „Antek znad Bałtyku”, „Antek spod kartuskich gór”, „Antek z pod pomnika starego Fryca”, „Antek z dużym rożkiem”. Pozostawił po sobie przede wszystkim felietony i korespondencje, które w latach 1904–1914 ukazywały się w „Gazecie Gdańskiej”. Były one pisane językiem prostym, obrazowym, nawiązywały do podań, legend i anegdot Kaszubów. W młodości wędrował po całych Kaszubach, agitując za polsnością i kolportując „Gazetę Gdańską”. Był szykanowany przez władze pruskie, karany aresztem i grzywnami. W sierpniu 1910 r. założył wraz z innymi działaczami oddziały Towarzystwa Ludowe „Jedność” w Pucku, w Kielnie, Wejherowie, Redzie, Chyloni, Gdyni i Kościerzynie. W czasie I wojny zmuszony do służby w wojsku niemieckim, ranny na froncie francuskim został w 1918r. zdemobilizowany. W końcu 1918 r. został zastępcą członka Podkomisariatu Naczelnej Rady Ludowej na Prusy Królewskie, Warmię i Mazury. Podczas konferencji wersalskiej żądał przyłączenia Kaszub do Polski.

Eugeniusz Felician Kwiatkowski urodził się 30 grudnia 1888r w Krakowie, zmarł 22 sierpnia 1974r. w tamże. Ojciec był prawnikiem, był urzędnikiem kolei krakowskiej. Po odziedziczeniu majątku po bracie przeniósł się z rodziną do miejscowości Czernichowce, w której Eugeniusz spędził dzieciństwo wraz z rodzeństwem. W 1898 rozpoczął naukę w Gimnazjum Franciszka Józefa we Lwowie, nauka w tym czasie nie szła mu najlepiej. Od 1902 roku uczęszczał do Gimnazjum Ojców Jezuitów w Bąkowie pod Chyrowem. W 1907 otrzymał świadectwo dojrzałości. Po maturze, w latach 1907–1910, studiował na Wydziale Chemii Technicznej Politechniki Lwowskiej, gdzie nauka szła mu bardzo dobrze. W okresie studiów związał się z młodzieżowymi organizacjami niepodległościowymi „Zet” i „Zarzewie”, a następnie był członkiem Polskich Drużyn Strzeleckich. Jednak w 1910 Eugeniusz na

prośbę matki, która bała się aktywności politycznej i niepodległościowej syna, wyjechał na dalsze studia na uniwersytet do Monachium (1910–1912). W 1913 roku powrócił do Lwowa, w którym odbył praktykę w Gazowni Miejskiej. W czasie I wojny światowej walczył w Legionie Wschodnim, następnie w Legionach Polskich oraz zajmował się pracą konspiracyjną w Polskiej Organizacji Wojskowej. W okresie wojny polsko-bolszewickiej pracował w sekcji chemicznej Głównego Urzędu Zaopatrzenia Armii przy Ministerstwie Spraw Wojskowych. W 1921 wystąpił z wojska w stopniu porucznika. W 1926 prezydent RP Ignacy Mościcki zarekomendował go na stanowisko ministra przemysłu i handlu, które to stanowisko piastował w latach 1926–1930. Od października 1935 do 30 września 1939 pełnił funkcję wicepremiera i ministra skarbu. Opowiadał się za szybkim uprzemysłowieniem kraju i reformą rolną. W obliczu klęski wrześniowej wraz z rządem opuścił Polskę 17 września 1939. W latach 1939–1945 internowany w Rumunii.

8 lipca 1945 powrócił do kraju i w latach 1945–1948 był Delegatem Rządu dla Spraw Wybrzeża Zaan-gażował się w odbudowę gospodarki morskiej. W swoim przemówieniu z 1945 roku stwierdził: „Tu nad bałtyckim wybrzeżem ofiarowuje nam historia szanse, jakich nie mieliśmy od prawie pięciu wieków. Musimy więc skupić wszystkie siły i wszystkie uzdolnienia tkwiące w naszym narodzie, by te możliwości wyzyskać w całej pełni”.

W czasie pobytu na Wybrzeżu mieszkał w Sopocie, gdzie włączył się czynnie w działalność ZHP. Został przewodniczącym Zarządu Okręgu ZHP. W 1948 roku został odsunięty od działalności publicznej i przeniesiony na przymusową emeryturę z administracyjnym zakazem pobytu na Wybrzeżu i w Warszawie. Zamieszkał w Krakowie. Po 1956 roku wrócił do aktywności i zajął się głównie pracą naukową z dziedziny chemii, ekonomii i historii. Zmarł 22 sierpnia 1974. Został pochowany na krakowskim Cmentarzu Rakowickim.

Podsumowanie

- Trzy wybrane osoby przedstawiają efekt swojej pracy (każdy inną postacią)
- Nauczyciel podsumowuje zajęcia uświadamiając uczniom, że Gdynia z małej osady stała się wielkim miastem dzięki zaangażowaniu wielu ludzi i dużych środków pieniężnych.

Zadanie domowe

Napisz w kilku zdaniach co może oznaczać zdanie „Gdynia miasto z marzeń i z morza”.

Zajęcia w wersji do przeprowadzenia na wystawie plenerowej

z wykorzystaniem broszury Marcina Szerle „Droga do Morza. Droga do portu. Mini podręcznik dla uczniów”.

Na wystawie nauczyciel nawiązując do filmu „Droga do Morza. Rozwój Gdyni” przypomina, że Gdynia to miasto powstałe z małej osady rybackiej w latach 20-tych XX wieku. Jednak historia Gdyni jest o wiele dłuższa bo sięga na pewno XIII wieku. Zadaniem uczniów będzie wypełnienie kart pracy, odszukując informacje na planszach i w książeczce.

KARTA PRACY 1

1. Znajdź na wystawie ilustracje przedstawiającą Kaszubów i przeczytaj informacje zawarte na planszy. Opisz ich strój. Jak myślisz czym mogli się zajmować w codziennym życiu? Czy na podstawie stroju i wiadomości można to wywnioskować?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Kto uczestniczył w uroczystości zaślubin Polski z morzem, która odbyła się w Pucku 10 lutego 1920 r.?

.....

3. Dlaczego wybrano Gdynię pod budowę nowego portu?

.....

4. Co oznacza słowo *przedsiębiorczy*? Czy Twoim zdaniem gdynianie byli przedsiębiorczy?

.....

.....

5. Kiedy Gdynia uzyskała prawa miejskie?

.....

6. Budowa Portu w Gdyni miała być sfinansowana z pieniędzy z budżetu. Znajdź odpowiedź na pytanie co to jest budżet państwa. Jednak pieniędzy nie zawsze wystarczało. Kto udzielił wtedy pożyczek na dokończenie budowy?

.....

.....

.....

7. Co to jest modernizm i dlaczego mówimy o nim opowiadając o Gdyni?

.....

.....

.....

.....

.....

KARTA PRACY 2

1. Znajdź na wystawie ilustracje przedstawiającą Kaszubów oraz wygląd Gdyni i jej mieszkańców przed rozbudową miasta i przeczytaj informacje zawarte na planszy. Opisz ich strój. Jak myślisz czym mogli się zajmować w codziennym życiu? Czy na podstawie stroju i wiadomości wystawy można to wywnioskować?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Kto dokonał uroczystych zaślubin Polski z morzem 10 lutego 1920 r i kto wtedy wygłosił kazanie na mszy?

.....

3. Dlaczego wybrano Gdynię pod budowę nowego portu?

.....

.....

4. Co oznacza słowo przedsiębiorczy? Czy Twoim zdaniem gdynianie byli przedsiębiorczy?

.....

.....

5. Kiedy Gdynia uzyskała prawa miejskie?

.....

.....

6. Budowa Portu w Gdyni miała być sfinansowana z pieniędzy z budżetu. Znajdź odpowiedź na pytanie co to jest budżet państwa. Czy jest to dobre rozwiązanie?

.....

.....

.....

7. Co to jest modernizm i dlaczego mówimy o nim opowiadając o Gdyni?

.....

.....

.....

.....

Odpowiedzi do kart pracy

KARTA PRACY 1

1. Strój kobiety długa spódnica, biała bluzka ozdobiona haftem i czarny gorset. Na spódnicę nałożony gorset. Na głowie zawiązana chustka. Kobiety zapewne zajmowały się gospodarstwem domowym i opieką nad dziećmi.

Strój mężczyzny: kapota (okrycie wierzchnie przypominające płaszcz), spodnie i nieduży kapelusz. Wysokie buty. Mężczyźni pracowali w gospodarstwie lub zajmowali się rybołówstwem (ziemie Kaszubów znajdowały się nad morzem)

2. Stanisław Wojciechowski, Wincenty Witos, Stefan Łaszewski, Kazimierz Porębski, delegaci wojskowi Anglii , Francji, Włoch, generał Józef Haller, ksiądz Józef Wrycza.

3. Morze w tym miejscu było głębokie, miało piaszczyste dno, w którym mogły kotwiczyć statki, nie było tam mielizn ani skał. Blisko były drogi i kolej.

4. *Przedsiębiorczy* – Osoba przedsiębiorcza to osoba mająca inicjatywę do podejmowania różnych działań. Umiejąca też je skutecznie realizować.

Mieszkańcy byli przedsiębiorczy ponieważ wiele obiektów musieli zbudować od podstaw i wiele działań podejmowali jako pierwsi odnosząc przy tym sukces.

5. 10 lutego 1926 r.

6. Budżet państwa to plan finansowy państwa, w którym ujmuje się przewidywane dochody i wydatki na kolejny okres. Pożyczek udzieliły banki a rząd wydał obligacje, z których pieniądze też przeznaczono na budowę.

7. Modernizm to kierunek w sztuce (tu w architekturze) popularny w okresie międzywojennym. Budynki projektowane według jego założeń miały swobodnie kształtowane wnętrza, liczne okna i płaskie dachy. Unikano dekoracji zewnętrznych, zastępując je eleganckim detalem wykończeniowym.

8. Większość budynków w Gdyni była zaprojektowana w tym stylu.

KARTA PRACY 2

1. Strój kobiety długa spódnica, biała bluzka ozdobiona haftem i czarny gorset. Na spódnicę nałożony gorset. Na głowie zawiązana chustka. Kobiety zajmowały się gospodarstwem domowym i opieką nad dziećmi.

Strój mężczyzny: kapota (okrycie wierzchnie przypominające płaszcz), spodnie i nieduży kapelusz. Wysokie buty. Mężczyźni pracowali w gospodarstwie lub zajmowali się rybołówstwem (ziemie Kaszubów znajdowały się nad morzem)

2. Generał Józef Haller, ksiądz Józef Wrycza.

3. Morze w tym miejscu było głębokie, miało piaszczyste dno, w którym mogły kotwiczyć statki, nie było tam mielizn ani skał. Blisko były drogi i kolej.

4. *Przedsiębiorczy* – Osoba przedsiębiorcza to osoba mająca inicjatywę do podejmowania różnych działań. Umiejąca też je skutecznie realizować.

Mieszkańcy byli przedsiębiorczy ponieważ wiele obiektów musieli zbudować od podstaw i wiele działań podejmowali jako pierwsi odnosząc przy tym sukces.

5. 10 lutego 1926 r.

6. Budżet państwa to plan finansowy państwa, w którym ujmuje się przewidywane dochody i wydatki na kolejny okres. Jest to dobre rozwiązanie ponieważ zadeklarowane pieniądze muszą się znaleźć bez względu na okoliczności.

7. Modernizm to kierunek w sztuce (tu w architekturze) popularny w okresie międzywojennym. Budynki projektowane według jego założeń miały swobodnie kształtowane wnętrza, liczne okna i płaskie dachy. Unikano dekoracji zewnętrznych, zastępując je eleganckim detalem wykończeniowym. Większość budynków w Gdyni była zaprojektowana w tym stylu.

Podsumowanie

Po sprawdzeniu odpowiedzi na kartach pracy nauczyciel podsumowuje zajęcia mówiąc o tym, że Gdynia była miastem, które powstało i rosło razem z odrodzoną po zaborach Polską i było wielką dumą jej mieszkańców.

Zadanie domowe

Zaprojektuj plakat zachęcający do przyjazdu do Gdyni.

TEST SPRAWDZAJĄCY

1. Pierwsza pisana wzmianka o Gdyni pochodzi z 1253 roku. Określ, który to był wiek i która połowa.

.....

2. W pobliżu jakiego dużego miasta leżała Gdynia?

.....

3. Kto wybrał miejsce pod budowę nowego portu?

.....

4. 10 lutego 1920r., generał Józef Haller wrzucił w morskie fale pierścień jako znak powrotu Polski nad morze. Wydarzenie to znane jest pod nazwą:

.....

5. Gdynia otrzymała prawa miejskie

.....

6. Gdynia jest zbudowana w stylu modernistycznym

.....

7. Spośród wymienionych wybierz te cechy, które charakteryzują modernizm:

czerwona cegła,
dominujący kolor to biel,
dużo zawiłych ozdób,
płaskie dachy,
strzeliste wieże,
delikatny detal wykończeniowy,
małe okna,
dominujący materiał to kamień,
duże niedzielone okna.

8. Gdynia była najnowocześniejszym miastem w przedwojennej Polsce?

.....

Odpowiedzi do testu sprawdzającego

1. II poł. XIII w.
2. Gdańska
3. Tadeusz Wenda
4. Zaślubiny Polski z morzem
5. 10 lutego 1926r.
6. Prawda
7. Dominujący kolor to biel, płaskie dachy, delikatny detal wykończeniowy, duże niedzielone okna.
8. Prawda